

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inseti ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišstvo sprejema naročnino, insetate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

100 številka.

MARIBOR, dne 19 oktobra 1925.

Letnik I.

A. K.

Nauk iz stare Rusije.

Razmere v Rusiji pred svetovno vojno so bile ne- zdrave, vladala je koncepcija, protekcija in verska ne- strpnost. Državna vera je bila pravoslavna. Vse opozi- cijonalne stranke je vlada hudo preganjala; zato je bilo toliko Rusov v inozemstvu. Drugače so pa Rusi ravnali z narodi v Turkestanu. Rusi so si to ozemlje le polago- ma podvrgli. General Černajev je leta 1865. z naskokom zavzel Taškent, glavno mesto Turkestanu; slavni Sko- belov je osvojil leta 1881. Geok Tepe in rodovitna oaza Merv se je priključila Rusiji leta 1884. S tem je prišla Rusija v posest celega zahodnega Turkestanu. Kako so Rusi upravljali nove pokrajine?

Šolstvo je bilo pred prihodom Rusov v Turkestanu na visoki stopinji. Število šol je bilo jako veliko; delile so se v ljudske in visoke šole ali medrese. Zato Rusi, kar se šolstva tiče, niso ničesar izpreminjali, pustili so vse pri starem. Za otroke svojih uradnikov, oficirjev in naseljenecv pa so ustanovili ruske šole, katere so obis- kovali tudi domačini, če so hoteli. Šolstvo so Rusi sicer nekaj predrugačili, vendar pa so, da ne bi dražili do- mačinov, pridržali prejšnje sodnike, katere so imeno- vali »kazis«. Te sodnike so volile občine. Obenem pa so Rusi ustanovili svoja sodišča, pred katerimi so se obravnavali kriminalni slučajji ter prepiri med Rusi in domačini. Teh sodišč so se pa tudi domačini lahko po- služevali, če so hoteli.

Zelo previdno so Rusi nastopali proti Turkestan- cem v verskem oziru. Tamošnji mohamedani so bili prej znani kot jako fanatični. Toda njih fanatizem se je kmalu polegel; Rusi so jim pustili popolno versko svo- bodo. General Kauffmann je v začetku prepovedal celo vsako misijonsko delovanje od strani pravoslavnih du- hovníkov. Še več! Pravoslavni so hoteli v Taškentu ustanoviti škofijski sedež, a general Kauffmann, da bi preprečil vsak konflikt med kristjani in mohamedani, tega ni dovolil, marveč je nasvetoval kot škofijski se- dež Vernoe, glavno mesto semirečenske oblasti, ker so tam prebivali večinoma ruski naseljenci. Na tak način so bili Rusi kmalu bolj priljubljeni pri mohamedanih kot njihovi lastni prejšnji gospodarji. Ko je bil gene- ral Kauffmann nevarno zbolel, so prišli mohamedani prosit, če smejo poleg pravoslavnih molit za njegovo zdravlje.

Tako previdno so ravnali mogočni Rusi s podjar- mljeni mohamedani v Turkestanu. Glavna stvar jim je bila ta, da so si osvojili njihova srca. Kako pa se po- stopa z nami Slovenci v naši narodni državi? Če človek to trezno premišljuje, pride do zaključka: Z nami se postopa tako, kakor da bi gotovi krogi imeli željo vsa slovenska srca od sebe odvrniti.

Poglejmo šolstvo! Na ljudski šoli ima vso pravico demokratiški šolski upravitelj. Ljudstvo pa nič! Sploh pa ljudska šola ne napreduje, marveč nazaduje; s sred- njo pa najbrž tudi ni dosti boljše. Posebno peče gotove ljudi krščanski nauk in verske vaje. Krščanski nauk naj bi učil neveren liberalen učitelj! Verske vaje pa hočejo sploh odpraviti. Pečejo jih tudi naše zasebne samostanske šole. No veste kaj? Tudi demokratje pošiljajo radi otroke v te šole. Zakaj? Pred leti sem go- voril s hudičim liberalcem dr. K. in sem ga vprašal, v katero šolo bo dal svojo hčerko. »V samostan v Škofjo Loko«, mi je odgovoril. »Pa Vi, gospod doktor, pa Vi hočete dati svojo hčerko v samostansko šolo«, sem se zavzel. Mož se je nasmešnil in odgovoril: »Od tam vsaj vem, da pošteno nazaj dobim!« Tako mislijo o sa- mostanskih šolah tudi pametni liberalci.

Pri šolstvu je dobro zdaj to, da se razprave slo- venski obravnavajo. Druge razmere menda ne bodo preveč rožnate. Koliko je spoštovanje do naše vere, lahko sklepamo iz besed, ki jih je govoril minister za prosveto ljubljanskemu škofu. Če se je tako izrazil proti cerkvenemu knezu, ki ima toliko zaslug za drža- vo, kako se bo še le izrazil proti navadnemu duhovni- ku? Zato ni čudno, da katoliško duhovništvo tudi v gmotnem oziru tako zapostavljajo.

Še nekaj moram omeniti. Slovenci smo se pred svetovno vojno hudo borili s »švabi« ali Nemci. Naši izobraženi fantje pa zdaj služijo kot vojaki v Srbiji, Makedoniji itd. in tamkaj so jih že dostikrat nagnali s psovko »švabi«. Ne vem, ali za to, ker so Slovenci, ali ker so katoličani. Ako kdo misli, da bo ljubezen naših fantov zato tem večja, se jako moti.

O davkih in naših gospodarskih razmerah naj raje molčim. S svojimi vrsticami sem imel namen, pokazati na rano, ki je odprta in ki peče ter boli. Naj kompe- tentni činitelji gledajo na to, da se ta rana kmalu zapre in zaceli. Čim dalje se to odlašja, tem slabše je.

Širite „Našo Stražo“!

Začetek nove politične faze.

Ko se je Pašič vrnil, se je takoj dalo razumeti iz mnogih beograjskih — tudi režimskih listov, da se sploh ni pričakovalo, da se bo res že vrnil. Do zadnjega časa so se širile tudi iz radikalnih krogov vesti, da se bo Pašič najbrž še zadržal nekaj časa v Trstu. Pašičeva tako nepričakovana vrnitev se označuje se- daj kot začetek nove faze v politiki sedanje vlade in tudi splošno v političnem položaju. Vsi politiki pri- čakujejo od Pašiča, da spregovori že vendar enkrat ter nedvomljivo izrazi svoje mišljenje glede sedanje vladne zveze. »Novosti« so ob njegovem prihodu pisale med drugim: »Gospod Pašič je molčal in nikakor ni dopu- stil, da bi se doznalo njegovo mnenje glede političnega kurza, na katerem je osnovana sedanja vladna koali- cija. Splošno se pričakuje začetek živahnega politične- ga kretanja, v katerem bo tudi naš stari malobesednež moral spregovoriti. S tem, kar bo spregovoril, mora biti pa seveda tudi v skladu njegovo osebno udejstvo- vanje v bodočih političnih kombinacijah.«

»Dolžnost predsednika vlade.«

Pod tem naslovom ugotavlja »Politički Glasnik« razne intrige proti sedanji vladni zvezi ter zahteva od Pašiča jasne odgovore z ozirom na sledeče:

Nasprotniki plemenskega miru so začeli zadnji čas podkopavati v srbskih masah prepričanje, da je Pašič eden od tvorcev sporazuma med radikali in ra- dičevci. Pri tem delu je Pribičević najbolj vnet in go- tovi radikali, nezadovoljni s politiko svoje stranke, vla- čijo Pašičevo ime v spletke proti politiki sporazuma. Javnosti vsiljujejo sum, da je koalicija radikalov in radičevcev vrinjena Pašiču od strani one skupine ra- dikalskih prvakov, ki išče politično moč izven okvirja radikalne stranke. Ta teza je posebno ljuba Pribičeviću in njegovim listom. Pa kolikor je ta intriga tudi za- snovana na najočitnejšem zlonamenu, vendar ni brez nevarnosti za moralni ugled vlade v javnosti. V stva- ri je pa sam Pašič s svojim tajnim molkom glede po- litike sporazuma in s svojo rezerviranostjo napram Radiču dal povod, da se podobne intrige pletejo okrog njegovega imena in jim del javnosti tudi verjame. Tudi

dejstvo, da se neki ljudje iz najbližje Pašičeve okolice rezervirano drže napram svojim zaveznikom v vladi, ni najmanj ugodno za pomirjenje duhov. Za Pašiča je sedaj ena od glavnih nalog, najti način za najpopolnejše razbitje intrig. Javnost pričakuje, da bo Pašič tokrat prenehal z molčanjem in da bo prevzel pred njo po- polno odgovornost za delo sporazuma.

Izjava in nastop Pašiča za stvar sporazuma ne bi samo presekala vse intrige radikalnega izvora, ampak bi tudi popolnoma pomiril duhove v radikalni stran- ki, posebno pa v poslanskem klubu. V klubu je situ- acija zelo mučna. Mnogi poslanci so v negotovosti gle- de Pašičevega mnenja in stališča in ko se eni ravna- jo samo po svojih osebnih interesih, se dajo drugi zopet uplivati od Pribičevića, ki izkorišča Pašičev molk. Na tem molku je Pribičević zgradil celo kulo iz papirnatih kart. Šef samostojnih demokratov še vedno računa, da je za Pašiča politika sporazuma samo navadna taktična poteza z namenom, uničiti Radiča ter se nada, da ga bo Pašič nekega dne zopet potreboval in poklical. Pribi- čević vedno zanika, da bi bil Pašič eden od glavnih nosilcev politike sporazuma in to je zopet eden od vzrokov, da Pašič preneha molčati ter da razbije tudi te intrige in nade.

Po sestanku Pašič—Radič.

V petek zjutraj se je pripeljal v Beograd Stjepan Radič in je bil še dopoldne sprejet od Pašiča. Po pol- drugournem razgovoru je Radič odpravil novinarje, ki so ga obsuli s vprašanji: »Ničesar ne morem povedati, gospodje, ali vse je jako dobro. Kar sva se razgovarjala s Pašičem, bo iznešeno na seji ministrskega sveta.«

Pašič je pa pred vladnim predsedništvom nagovoril neko deputacijo: »Odkod ste vi ljudje?« — »Mi smo delegati sreza ključkega.« — Pašič: »E, ne morem vas sprejeti, sem v velikem poslu, pridite jutri.« — Delegati: »Živijo Pašič!« — Pašič: »E, ja da vidim najprije za- što ste došli, pa onda eto tako.«

Na vprašanje nekega novinarja, če pride Radič v vlado, je Pašič odvrnil: »E, ja — ovaj — to se ne može tako govoriti.« — »Zakaj ne?« — Pašič: »Još treba, da se reševa, pa čemo da svršimo.« — tgr

Politične beležke.

Glavno radikalno glasilo o Radiču. »Samouprava«, glavno beograjsko glasilo radikalne stranke je pred par dnevi popravljalo trditve samostojnih demokratov v pravem tonu popravkov, kakor sledi: »Ni res, da je gospod Stjepan Radič sedaj to, kar je bil lani. Ni res, da bi gospod Pašič imel težave z gospodom Radičem, najmanj toliko, kakor jih je lani imel z njim gospod Davidović. Ni res, da bi sedanja vlada bila to, kar je bila vlada gospoda Davidovića. Ni res, da bi bil velik problem za gospoda Pašiča najti način osvoboditve od Radičeve odvisnosti. Sporazum je odvisen samo od iskrenosti in če bo HSS vlagala toliko iskrenosti, ko- likor je vlaga radikalna stranka, ne bo za celo vrsto let potrebna korektura političnega stanja. Sedaj pa za to ni časa, ne potrebe. Delovanje gospoda Pribičevića in njegove stranke ne more prispevati h taki spremembi. Delo gospoda Pribičevića nasprotno izključuje njega in njegovo stranko od vsake politične kombinacije, o čemer bi imel priliko se sam prepričati. Sodeč po vseh znakih, mu na to ne bo treba dolgo čakati.« — tgr

O dr. Lazi Markoviću. Znani in važni beograjski list »Politički Glasnik«, ki se je resno zavzemal ne sa- mo za sedanjo vladno zvezo, ampak tudi za pravo po- mirjenje s Hrvati, je zadnjič obdelal tudi radikalnega poslanca in bivšega večkratnega ministra dr. Lazo Markovića. »Politički Glasnik« je podal dobro anali- zo Markovičevega sporazumašva. Poprej kot minister je Marković z nekaterimi svojimi tovariši z različni aferami ogorčil precejšen del radikalnega poslanskega kluba. Da bi se vse to pozabilo in da bi zopet spaval na površje, je začel dr. Marković vneto delati za novo situacijo. Naenkrat je bil med prvimi sporazumaši. Po kratkem obstoju nove vlade je pa začel, kakor pravi »Politički Glasnik«, še z važnejšo intrigo. S pomočjo nekaterih svojih prijateljev je med radičevci raznesel vest o rekonstrukciji vlade. Naravnost sugestivno je pripovedoval, da morajo priti v vlado ljudje, ki so po- sebno zaslužni za sporazum, odpadejo pa naj ministri, ki so pod prejšnjo PP vlado vršili hud pritisk na ra- dičevce. Misleč na rekonstrukcijo, pa g. dr. Marković seveda ni pozabil na sebe in na svoja prijatelja Janji- ča in Kojića. S seboj vred je tudi ta dva predstavljaj kot posebno »zaslužna sporazumaša« ter pripravljaj teren, da bi prišli lahko vsi trije v vlado. Intriga je bila dobro premišljena, ponesrečila se je pa, ker so radičevci sami vse nesli na ušesa onim radikalom, pri katerih g. Marković ni dobro zapisan. Radikali so za celo stvar zvedeli, ko je bil Marković v Zenevi, in sedaj bodo vsak

čas Markoviću v klubu napravili velike neprijelnosti. — tgr

Iz Radičevega »Doma«. V zadnji številki svojega »Doma« pripoveduje Radič zopet prav veselo. Ko svoj sporazum z radikali vedno opisuje z vznešenimi besedami ter previdno molči o njegovi vsebini, nam tokrat navaja kot vzrok tega sporazuma — čujte in sluhite — ceste in pota. Doslovno je zapisal sledeče: »Naše gosposke stranke ne mislijo na pota in ceste razven v vo- lilni dobi, ko so jim ceste samo na jeziku in v obljubah, če bi jim narod hotel dati volilne glasove. Pri seljaški stranki je pa briga za ceste nekdanj in sedaj ena od njenih glavnih nalog. Seljaška stranka pa ni mogla za ceste ničesar storiti, dokler je bila ne samo v opoziciji, ampak tudi v najhujšem boju s predstavniš- tvo srbskega seljaštva — narodno radikalno stranko. Zato je vodstvu hrvatske seljaške stranke bilo propadanje naših potov in cest eden od velikih razlogov za skle- nitev narodnega sporazuma.« — Potem Radič na dolgo in široko opisuje, kako slabe so ceste v Srbiji. Sam se je o tem prepričal ta mesec, ko je iz Beograda potoval v Topolo in Oplenac. Zanemarjena srbska pota opisuje Radič prav dobro. Drastično pripoveduje, kako se srbski seljak odpravlja v bližnje mesto, kakor da bi šel na fronto. Šest mesecev v letu pa sploh ne more iz vasi v vas, samo ob najlepšem vremenu, ko vpreže po več pa- rov volov, lahko z največjimi težavami odveče nekaj svojih pridelkov na prodajo in pripelje domov, kar mu je najpotrebnejše. To je vse res. A kako je mogel Radič ravno radi teh zanemarenih cest napraviti spo- razum z radikali, ko je te ceste in mizerne razmere v Srbiji videl šele pred desetimi dnevi? V posebno luč postavlja tudi Pašiča, ko trdi, da mu mora ob prvi pri- liki povedati, kako slabe so ceste v Srbiji. Končno nam Radič še kot velik uspeh sporazuma napove, da bo de- lal za spremembo naziva »gradbeno ministrstvo« v »ministrstvo za ceste in zgradbe«. Če Pašič res ne ve, kakšne so ceste v Srbiji in ko radikali doslej niti v Srbiji niso popravili cest, si lahko vsakdo predstavlja, koliko se bo v tem oziru popravilo pod radikalno- radičevsko vlado in v delokrogu ministrstva za »ceste in zgradbe«. — tgr

Bosanski muslimani ostanejo kot doslej. Prvak JMO dr. Hrasnica je poročevalcem listov izjavil, da je položaj njegove stranke med narodom prav dober in da so vse vesti o nesoglasju neresnične. O tem ni niti go- vora, da bi ljudstvo stranko zapuščalo ter se približe- valo vladni skupini. Kar se tiče delovanja v skupščini, je dr. Hrasnica izjavil: »Naši ljudje so za to, da ostane stranka tudi nadalje tako organizirana in formirana,

Polovična vožnja je dovoljenja na vseh vlakih razen Simplon-Orient-Ekspresa posetnikom Zagrebske kulturno-historične izložbe. Legitimacije se dobe v Mariboru v podružnici Prve hrvatske štedionice, ter stanejo 30 dinarjev.

»**Finančni minister**« v Osijeku. Osiječane, ki so se nahajali zadnje čase v izredno slavnostnem razpoloženju radi velike razstave, prirejené v mestu, je pognil pošteno neki neznani pustolovec. Osiješko razstavo je namreč obiskal »finančni minister dr. Stojadinović« ter svoj obisk še dan prej naznanil listom brzojavno; listi so svoje čitatelje o tem seveda takoj obvestili in »finančnega ministra« je poleg oficijelnih zastopnikov sprejela tudi velika množica ljudstva. Pri policiji pa je vzbudil ministrov obisk nezaupanje in se je telefonično informirala v Beogradu. Od tam je dobila odgovor, da je »finančni minister« v Osijeku naveden slepar, ker se dr. Stojadinović nahaja v Beogradu. Policija je takoj na to odredila aretacijo laži-ministra, toda ta je moral po čudnem naključju zavohati, kaj ga čaka ter je pravočasno popihal.

Sneg v Slavoniji. V Osijeku in ostali Slavoniji je zapadel minuli teden precej visok sneg. V noči ga je padlo za 30 cm. V ravninah je sedaj že izginil. Tudi pri nas v Sloveniji je zadnje dni v višjih legah padlo nekaj snega.

Stoletni Dalmatincec. V Podgori v Dalmaciji je 15. t. m. slavil svojo stoletnico starček Simon Kurtič. Starec je popolnoma svež in pri moči, le vid mu je nekoliko oslabel. Spominja se vseh veselih in žalostnih dogodivštev iz mladih let. Stoletnik je vedno skromno jedel in pil vodo.

Nekaj statistike iz čevljarke obrti v naši državi. V Jugoslaviji je po najnovejši statistiki 26.000 čevljarjev s 140 tisoč delavci in 14 čevljarških tovarn s 4500 delavci. Predvsem je treba pri nas upoštevati, da nosi 70 odstotkov celotnega prebivalstva opanke.

Aretacije komunistov v Angliji. Angleška vlada je pričela z energično akcijo proti komunistom. V Londonu je izvršila policija v uradništvu komunističnega glasila in v stanovanjih komunističnih veljakov preiskave. Aretiran je znani komunistični vodja Cambell in več znamenitejših prvakov stranke. Aretirani komunisti so izročeni sodišču, ki vodi preiskavo.

Carinsko posredništvo Ilija M. Jovanović v Beogradu, Karadjordjeva ulica 79, 1. sprat, stan br. 5, telefon 31—43 posreduje hitro za nabavo uverjenja ministrstva trgovine in industrije v vseh slučajih predvidenim carinskim tarifom in oproščenja carin pri ministrstvu financ (generalna direkcija carin).

Iz Maribora.

Ravnatelj Fran Voglar umrl. Zadnje soboto, dne 17. oktobra, je umrl v mariborski bolnici ravnatelj državnega ženskega učiteljskega g. Fran Voglar. Rajnega je zadela med poukom v šoli kap in so ga prepeljali v bolnišnico nezvestnega. G. Voglar je že precej časa bolehal na srčni hibi. Blagopokojnik je v mariborskih narodnih krogih znanizza dni pred in po preobratu, ko je bil tajnik Narodnega sveta. Truplo pokojnega so položili na mrtvaški oder v mestni hranilnici, odkoder se vrši danes, v ponedeljek, ob 15. uri pogreb na pokopališče. Pokoj njegovi duši, žalujoči rodbini naše sožalje!

Skandal obmejne komisarijata. Mariborska kronika beleži zopet brezprimeren škandal v najbližji sosesčini carine — pri obmejnem policijskem komisarijatu. To je posebna institucija brez vsake zveze s policijskim komisarijatom na Slomškovem trgu ter ima nalogo nadzirati prekomejni potniški promet. Ta policija je torej v najožji zvezi s tujskim prometom in radi tega so dogodki, ki so se pri tem uradu dogodili, ne samo največji škandal, ampak tudi nekaj takega, kar bi se moralo udariti z najhujšo »obznanom« kot skrajno škodljivo državi in njenemu ugledu. Država se trudi za povzdigo tujkega prometa, na policijskem komisarijatu pa tuje pretepejo in opljujejo. — Eden od organov te policije si je dovolil tudi najpodlejšo in najbrutalnejšo nesramnost napram neki dami. Uradno jo je izvalil v pisarno, žalil jo je s svojimi nesramnimi zahtevami, potem pa pretepel. Glede postopanja s tujci je nedavno izdal veliki župan hvalevredno strogo odredbo, posamezni organi obmejne policije pa upri-zarjajo škandal za škandalom. Poziv merodajni oblasti, da eksemplarično kaznuje krivce, potnikom pa, da vse nepravilnosti točno prijavijo! — tgr

DALMACIJA IN NAŠE MORJE

je predmet

DRUGEGA PROSVETNEGA VEČERA,

ki ga priredi Prosvetna zveza v Mariboru v **petek, dne 23. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer** v dvorani Zadrugne gospodarske banke. — Predava prof. Ivan Mazovec. — Številne in krasne skioptične slike!

Pevske vaje »Maribora« so danes, ponedeljek ob 6. do pol 8. ure zvečer za moški zbor, v četrtek ob 6. do pol 8. ure za dame, obakrat v pevski sobi Ceciljanskega društva v stolnem župnišču. Skupna vaja se nam še naznani.

Motorna nesreča. Včeraj okrog pol 11. ure predpoldne se je med Pesnico in St. Iljem nevarno ponesrečil 32 letni posestnik barvarne g. Viktor Nedogg. Vozil se je v družbi nekega podoficirja na svojem motornem kolesu »Indian«. Na ovinku za Pesnico se je nabrž vsled prevelike hitrosti dogodila nesreča in oba ponesrečenca sta obležala v občestnem jarku težko poškodovana v nezvesti. Sele čez približno 2 uri so ljudje opazili ponesrečenca ter obvestili rešilno postajo v Mariboru, ki je oba prepeljala v bolnico.

Krvav pretep v Meľu. Včeraj krog 8. ure zvečer je alkohol tolikanj razpalil glave nekaterih delavcev, da so se med seboj do krvavega stopli in je moral eden celo v bolnico in sicer ključavničar pri Eilertu Viktor Korošec, ki je odnesel iz boja zabodljaj z nožem v hrbet. Razen Viktor Korošca je še bil bolj neznatno ranjen z nožem Jos. Hren, delavec pri Franzu, Luki Kirbišu, delavcu, so bili v pretepu izbiti dva zoba, Anton Tominc je prejel lahkejšo poškodbo na desnem očesu.

Državna borza dela v Mariboru. Od 11. do 17. oktobra t. l. je bilo pri tej borzi dela 131 prostih mest prijavljenih, 234 oseb je iskalo službo, v 95 slučajih je pa borza posredovala uspešno, od 1. januarja do 17. oktobra pa je bilo 5905 prostih mest prijavljenih, 8454 oseb je iskalo službe, v 2498 slučajih je borza posredovala uspešno in 599 oseb je odpotovalo.

Prodaja umetnih vencev in šopkov pred Vsemi svetimi se bo vršila na novem Glavnem trgu. Ker je bilo vrtnarstvo z naredbo min. trgovine in industrije z dne 13. julija 1925 Uradni list št. 68-219 uvrščeno med rokodelske obrti, se prepoveduje prodaja umetnih šopkov in vencev vsakomur, ki se ne bo mogel izkazati z obrtnim listom, oziroma legitimacijo vrtnarske zadruge.

Prodaja konj. Dne 21. oktobra 1925 proda 12. artilerijski polk potom javne licitacije na sejmšiču pri mestni klavnici v Mariboru štiri državne konje, 1 v starosti 16 let, 2 v starosti 17 let in 1 v starosti 20 let, vsi štirje konji so zdravi in prav dobre konstitucije. Licitacija se prične ob 10. na določen dan.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

65
»No, končno, gospa!« je izbruhnil Gilardoni. »Teba je vedeti . . .«

Franco je viharno stegnil roki proti njemu in zakričal: »Gospod profesor!«

»Nimate prav!« je odgovoril ta. »Nimate prav, nimate prav!«

»Kaj je, Franco?« je vprašala Luiza začudeno.

»Ali je kaka stvar, ki je jaz ne vem?«

»To je, da moram iti proč, da bom šel proč in nič drugega!«

Marija se je vzbudila, ko je zakričal njen oče: »gospod profesor!« Ko je videla nato, da je tudi mati razburjena, ji je šlo na jok. Končno se je spustila v krčevit jok: »Ne očka, ne proč očka, ne proč očka!«

Franco jo je vzel na roke, jo poljuboval in božal. Ihte je ponavljala: »moj očka, moj očka« s pretresljivim, žalostnim, do srca segajočim glasom. Njenemu očetu se je trgalo srce, obljuboval ji je, da bo vedno ostal pri njej ter se razjokal od žalosti, da jo mora varovati, od ganutja vsled te nove nežnosti, ki se je baš sedaj odkrila.

Luiza je mislila na krik svojega moža. Gilardoni je zapazil, da sluti skrivnost. Da bi jo odvrnil od te misli, jo je vprašal, ali misli Franco kmalu odpotovati. Odgovoril mu je Franco. Odvisno je to od pisma iz Torina. Mogoče čez en teden. Najpozneje v štirinajstih dneh. Luiza je molčala in razgovor je zastal. Franco je začel govoriti o politiki, o možnosti, da bo izbruhnila vojna spomladi. Pa tudi ta pogovor je kmalu zamrl. Zdelo se je, da misli Gilardoni in Luiza na nekaj drugega, da prislušujeta butanju valov ob vrtni zid. Končno se je Ismael vrnil, dobil svoj čaj, zagotovil, da jezero ni preveč razburkano in da se lahko odpravijo.

Komaj so bili Maironijevi v čolnu, komaj je Marija zaspala, je vprašala Luiza svojega moža, ali je mogoče kaka stvar, o kateri ona ne ve in o kateri Gilardoni ne sme govoriti.

Franco je molčal.

»Dovolj«, je rekla. Tedaj ji je njen mož ovil roko okoli vratu, jo stisnil k sebi in ugovarjal besedam, ki jih ni izgovorila: »O Luiza, Luiza!«

Luiza je pustila, da jo je objel, a ni vrnila objema. Tedaj ji je njen obupani mož hitro obljubil, da ji bo povedal vse, vse. »Misliš, da sem radovedna?« je zašepetala v njegovem objemu. Ne, ne, vse ji hoče takoj povedati, tudi to, zakaj ji ni tega prej povedal. Ugovarjala je. Hotela je, naj pove pozneje, prostovoljno.

Veter je bil ugoden in luč, ki je gorela na oknu verande, je Ismaelu dobro služila za smer. Franco je ves čas držal svojo ženo v objemu ter molče gledal ono svetlo točko. Ne eden, ne drugi ni mislil na ljubeznjivo, pametno roko, ki jo je prižgala. Mislil pa je nanjo Ismael; bil je prepričan, da niti Veronika, niti Cija nista zmožni take bistroumnosti, in blagoslavljal je obličje gospoda inženjerja.

Ko so izstopili iz čolna, se je Marija vzbudila in zdelo se je, da oba mislita nanjo. Ko sta bila v postelji, je Franco ugasnil luč.

»Stvar se tiče stare matere«, je rekel s tresočim in ubitim glasom. Luiza je zašepetala: »dragi« in ga nežno prijala za roko.

»Nikdar nisem govoril o tem«, je začel Franco, »da ne bi obtoževal stare matere, in potem tudi . . .« Nastal je molk. Tedaj je Franco spremljal svoje besede z znaki največje nežnosti, dočim mu jih njegova žena ni več vračala. »Bal sem se«, je rekel, »kakšen vtis bi napravilo to nate, kaj boš občutila pri tem, kaj si mislila . . .« Kolikor bolj so bile njegove besede negotove, toliko bolj nežen je bil njegov glas.

Luiza je čutila, da se bliža, ne preprič, pač pa trdo in težko nasprotstvo. Najraje bi videla sedaj, da njen mož ne bi govoril. In mož, ki je začutil njeno hladnost, ni nadaljeval. Položila mu je čelo na ramo in rekla tiho, boreč se sama s seboj: »Pripoveduj.«

Tedaj je ponovil Franco, govoreč v njene lase, ono, kar mu je povedal profesor v njegovi poročni noči. Ko je ponovil na pamet pismo in oporoko svojega deda, je omilil nekoliko stavke, ki so sramotili njegovega očeta in staro mater. Luiza, ki ni pričakovala takega odkritja, je med pripovedovanjem dvignila glavo z rame svojega moža. Ta je prekinil pripovedovanje.

»Dalje«, je rekla.

Ko je končal, ga je vprašala, ali se lahko dokaže, da je bila dedova oporoka zatajena. Franco je takoj odgovoril »ne«. »Toda«, je rekla, »zakaj si potem govoril o tem, kaj si bom mislila?« Takoj ji je prišla misel, da je stara mati skoraj gotovo storila zločin in da je možna tožba.

Toda če tožba ni bila mogoča?

Franco ni odgovoril. Ko je nekoliko pomislila, je vzkliknila: »O, prepis oporoke? Ali se lahko uporabi? Ali je ta oporoka veljavna?«

»Da.«

»In ti se je niso hotel poslužiti?«

»Ne.«

»Zakaj, Franco?«

»Vidiš!« je vzkliknil Franco in se razvnel. »Vidiš? Saj sem vedel! Nočem se je poslužiti, ne, ne, na noben način.

»Iz kakšnih vzrokov?«

»Moj Bog, vzroki! Vzroke je treba občutiti, moraš jih čutiti, ne da bi ti jih povedal!«

»Ne čutim jih. Ne misli, da mi je do denarja. Ni mi do denarja, daj ga komur hočeš. Toda občutim pravičnost. To je želja tvojega starega očeta, ki jo je treba spoštovati, to je zločin, kar je storila tvoja stara mati. Ti si veren, moraš spoznati, da je ta papir spravila na dan božja pravičnost. Ali se hočeš postaviti med božjo pravičnost in to žensko?«

»Puti božjo pravičnost pri miru!« je odgovoril Franco ježno. »Kaj vemo mi o potih božje pravičnosti? Poleg božje pravičnosti je tudi božje usmiljenje! Stvar se tiče matere mojega očeta, veš! Ali nisem vedno omaloževal tega prokletega denarja? Kaj sem storil tedaj, ko mi je stara mati zagrozila, da me razdedini, če se poročim s teboj?«

Ljubezen in jeza, vse skupaj, mu je stisnilo grlo. Ni mogel govoriti, prijel je Luizo za glavo in jo pritiskal na svoje prsi.

»Omalovaževal sem denar, da sem dobil tebe«, je rekel z zastrtim glasom. »Kako moreš zahtevati, da si ga sedaj skušam pridobiti s pravdami?«

»Toda ne!« ga je prekinila Luiza in gvnila glavo. »Denar daj komur hočeš. O pravici govorim! Ali nimaš čuta za pravico?«

»Moj Bog!« je globoko vzdihnil. »Bolje bi bilo, da tudi nocoj ne bi govoril s teboj o tem.

»Mogoče res. Če nočeš na noben način izpremeniti vojnih sklepov, potem bi bilo res bolje.«

Luizin glas je izražal pri tem žalost, ne jezo.

»Sreča pa«, je pristavil Franco. »Ona listina ne obstoja več.«

Luiza je vztrepetala. »Ne obstoja več?« je rekla tiho in s strahom.

»Ne. Profesor jo je na moje povelje uničil.«

Nastal je dolg molk. Luiza je počasi položila glavo na svojo blazino. Franco je rekel na-to glasno:

»Pravda! S temi listinami! S tem sramotenjem! Proti materi mojega očeta! Radi denarja!«
 »Ne ponavljaj tega!« je užaljeno vzkliknila njegova žena. »Zakaj ponavljaš vedno to? Saj veš, da ni res?«
 Razdraženo sta govorila drug z drugim. Videlo se je, da sta med prejšnjim molkom v mislih nadaljevala to stvar.
 Ujezil ga je učitek, in brez premisleka je odgovoril:
 »Ničesar ne vem.«

Darujte za spomenik vojnim žrtvam, ki počivajo na pokopališču v Pobrežju pri Mariboru!

Marljive zastopnike išče stara zavarovalnica v vseh krajih prevaljskega marenberskega in slovenjgraškega okraja. Javijo naj se le tamošnji domačini na upravo lista pod »Trajen dober zaslužek.« 487

Kavarna »Evropa«, čez cesto od kolodvora, dnevno koncert, vsi časopisi na razpolago, dobre pijače, postrežba točna. Se priporoča! — Za Jos. Cizela — Gabro Valjak. 519

Zamenja se lepa dvenadstropna hiša v Mariboru v sredini mesta proti enaki hiši v Celju. Hiša se tudi takoj prodaja. Upravništvo: Maribor, Gregorčičeva ulica 8. 511

Novoupeljana gostilna s petimi gostilniškimi sobami na prometnem kraju, z velikim vrtom, gospodarskim poslopjem, in 4 oralom zemlje, v bližini Maribora, tik kolodvora, se radi družinskih razmer pod ugodnimi pogoji takoj odda v najem. Najemnina se plača 1 leto naprej. Naslov v upravi »Naše Straže.« 510

Pletene jopice, bluže, telovnike za moške in ženske, sviterje, kostume, spodnja krila, pelerine, kapice, nogavice, dokolenice itd., vse iz najboljšje volne, dobro izdelano in za nizko ceno dobite v strojni pletarni M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 489

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Armin Ellinger
 trgovina usnja in čevljarjskih potrebščin
 Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 8.

METALLUM
 baterije za svetiljke

Moške klobuke

najnovjših oblik, po najnižjih cenah kupite pri trdnici
Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

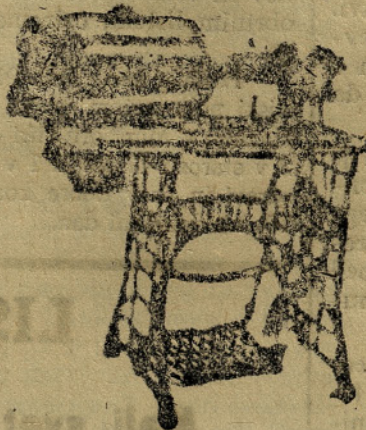
pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
 Stolna ulica št. 6 r. z. z. n. z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

najugodnejši obrestni meri.

Brezplačen pouk!

15 letno jamstvo!

Najpopolnejši
Stoeber šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, si oglejte to izrednost pri trdnici

Lud. Baroga,
 Ljubljana, Selenburgova ulica 6/1

Upravni svet Mestne hranilnice sporoča žalostno vest, da je njega predsednik, gospod

Fran Voglar

ravnatelj drž. ženskega učiteljskega, bivši narodni poslanec itd. danes preminul. Pokojniku, ki je zastavil vse svoje moči za naš prospeh in razvoj, ohranimo blag spomin!

Pogreb se bo vršil iz Mestne hranilnice v ponedeljek, dne 19. oktobra 1925, ob 15. uri.

Maribor, dne 17. oktobra 1925.